

Arnika – program Toxické látky a odpady
Dělnická 13, 170 00 Praha 7
e-mail: toxik@arnika.org
www.arnika.org/o-programu
tel.: +420 774 406 825

Adresát

Odbor výkonu státní správy IV
Ministerstvo životního prostředí
Školní 5335
430 01 Chomutov
e-mail: miroslav.votocek@mzp.c

V Praze, 3. února 2020

Věc: Vyjádření k „Dokumentaci záměru Adler Pelzer Group „Dodatečné povolení areálu HP-Pelzer, Žatec“ podle přílohy č. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění

V následujícím textu se vyjadřujeme k „Dokumentaci záměru Adler Pelzer Group „Dodatečné povolení areálu HP-Pelzer, Žatec“ podle přílohy č. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, zpracované firmou DP Eco-Consult, s.r.o. (Pačesná, Kašparová et al. 2019), dále v textu jen „dokumentace“. Jmenovaným záměrem je dodatečné povolení stávajících staveb či rekolaudace stávajících staveb v areálu firmy HP Pelzer v Žatci ve dvou variantách: první je de facto současný stav (jeho zlegalizování) a druhou je doplnění 3 výrobních linek a navýšení kapacity o cca 3600 tun materiálů za rok.

Po prostudování Dokumentace musíme konstatovat, že i přes její dílčí doplnění oproti Oznámení na velkou část připomínek zmíněných v jejím úvodu nereagovala, anebo alespoň tak neučinila v dostatečné míře.

Předně považujeme v dokumentaci za nedostatečný už samotný popis procesů probíhajících v provozu a to natolik podrobný, aby bylo možné posoudit všechny podstatné vlivy na životní prostředí. Často je popis nahrazen odkazem na dokumenty v přílohách, aniž by k nim bylo v dokumentaci srozumitelné a dostatečně vysvětlení či shrnutí. Toky chemických látek dokumentace rovněž odbyla poukázáním na jiné dokumenty. Přitom právě toky chemických látek přítomných v různých směsích, se kterými se v HP Pelzer v Žatci pracuje, mohou mít zásadní vliv na životní prostředí.

Celý Provoz HP Pelzer v Žatci může mít z našeho pohledu významný vliv na lidské zdraví a životní prostředí a předložená dokumentace ho dostatečně nevyhodnotila i s ohledem na nedostatečné anebo nejasné informace, se kterými pracuje. Žádáme její vrácení a doplnění o chybějící informace a rovněž o opatření důsledněji směřující k ochraně zdraví a životního prostředí, anebo přehodnocení posuzovaného záměru.

Hlavní oblasti, v nichž žádáme doplnění dokumentace jsou:

- vlivy na lidské zdraví a vyhodnocení chemických látek použitých v surovinách
- zápach a znečištění ovzduší
- riziko havárií
- vlivy na vody a vodní ekosystémy, včetně vodních organismů.

Rozšíření a skladba výroby autodílů není s ohledem na vývojové trendy při výrobě aut, která směřuje k použití surovin a výrobků méně zatěžujících životní prostředí (Verschoor and Reijnders 2000, Gerrard and Kandlikar 2007) dostatečně zdůvodněno. Odůvodnění záměru se tomuto problému vůbec nevěnuje a nevyhodnocuje environmentální udržitelnost výroby. Při návrhu variant záleží i na

Arnika – program Toxické látky a odpady

IČO: 70 94 78 05

DIČ: CZ 70 94 78 05

používaných chemických látkách a například vyloučením některých z nich lze snížit i potenciální vliv záměru na životní prostředí. Žádáme proto také zpracování varianty, ve které by byly nahrazeny nejvíce nebezpečné chemické látky méně rizikovými.

K dokumentaci mám podrobnější připomínky:

Chemické látky

Převážně v angličtině anebo němčině psané bezpečnostní listy v příloze k dokumentaci se liší od seznamu surovin používaných ve výrobě (str. 32). V bezpečnostních listech jsou názvy směsí/výrobků, se kterými nekoresponduje žádný z názvů ve výčtu na str. 32. Jazyk bezpečnostních listů může být i překážkou při jejich používání lidmi pracujícími v HP Pelzer, což pak může negativně ovlivnit i chemickou bezpečnost provozu.

V seznamu na str. 32 se používá hodně zkratk, které nejsou vysvětlené v textu dokumentace. Ta je pak pro veřejnost nesrozumitelná.

V kapitole „Zátěž území fyzikálními vjemy a chemickými látkami“ není také nijak rozebrána zátěž chemickými látkami, obsaženými v surovinách pro výrobu ani těmi, které ve výrobě samotné vznikají. Z používaných surovin se přitom dle dostupných informací uvolňují i nebezpečné látky pro lidské zdraví, a to jak ze skupiny těkavých organických látek (VOC), například formaldehyd. Používají se i fenoly. Některé z těchto látek jsou karcinogenní, například formaldehyd způsobuje leukémii (Zhang, Steinmaus et al. 2009, IARC 2017). Některé z fenolů mají negativní vliv na fungování štítné žlázy (Aker, Watkins et al. 2016). Chemické látky z početné skupiny fenolů mohou způsobovat řadu různých zdravotních problémů v závislosti na konkrétní látce. Nadměrné působení fenolu může způsobit poškození mozku, zažívacího traktu, očí, srdce, ledvin, jater, plic, periferních nervů, pokožky a nenarozených dětí. Fenol může také způsobit genetické poruchy (Arnika 2017).

Zaráží nás, že v celé dokumentaci není ani zmínka o látkách regulovaných Stockholmskou úmlouvou, ke kterým patří i bromované zpomalovače hoření jako polybromované difenylétery (PBDE) nebo hexabromcyklododekan (HBCD) Tyto látky se mohou podle literatury vyskytovat v použitých materiálech, například v recyklátech z automobilového průmyslu používaných při výrobě duroplastického rouna a podobných materiálů (Thijssen, Schmitt et al. 2000). Žádáme doplnění informací o těchto látkách a způsobu jejich sledování v provozu HP Pelzer v Žatci.

Potenciální splachy chemických látek mohou mít významný vliv na vodní ekosystémy Ohře a organismy v ní žijící. Dokumentace se tomuto potenciálnímu vlivu nijak nevěnovala. Může jít i o pouhou přítomnost látek v prachových částicích putujících do řeky se splachem povrchových (dešťových) vod. V provozu se dle registru nebezpečných látek v příloze k dokumentaci nakládá s řadou látek nebezpečných pro vodní organismy. Vodní organismy negativně ovlivňují i již zmíněné fenoly anebo bromované zpomalovače hoření. Jaký bude monitoring těchto potenciálních vlivů?

Různé studie prokázaly úniky bromovaných zpomalovačů hoření z míst, kde se nakládá s plasty z automobilů (Sinkkonen, Paasivirta et al. 2004, Ma, Addink et al. 2009, Redin, Niinipuu et al. 2017, Petrlik, Adu-Kumi et al. 2019). Mělo by se tedy s podobným rizikem počítat i v HP Pelzer v Žatci, obzvláště, když PBDE byly opakovaně zjištěny i v Ohři (Burkina, Zamaratskaia et al. 2018, Halířová and Mikl 2018), byť nebyly sledovány přímo v Žatci.

Aby se předešlo případným negativním vlivům na okolní ekosystémy, měly by být stanoveny podmínky pro monitoring potenciálního vlivu provozu na stav povrchových a podpovrchových vod, případně nepřímé sledování pomocí biomonitoringu. Žádáme nastavení takového monitoringu v plné dokumentaci EIA.

Zátěž chemickými látkami by měla být vyhodnocena rovněž v půdách. Má HP Pelzer v Žatci zpracovanou základní zprávu podle Směrnice o průmyslových emisích?

Znečištění ovzduší a obtěžování zápachem

Arnika – program Toxické látky a odpady

IČ: 70 94 78 05

DIČ: CZ 70 94 78 05

Dokumentace měla na základě připomínek státních institucí (např. ČIŽP) i obyvatel z okolí provozu navrhnout opatření k omezení zápachů z konkrétních provozů, viz shrnutí v připomínce k oznámení v dokumentaci (Pačesná, Kašparová et al. 2019). Taková opatření v dokumentaci, v kapitole D.IV. chybí. Problém je o to urgentnější, že formaldehyd představuje značné zdravotní riziko. Jde o látku karcinogenní. A podobně nebezpečné mohou být i další těkavé organické látky (VOC) (Schettler, Solomon et al. 2008, IARC Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risk to Humans 2014, IARC 2017). Z jednotlivých procesů se mohou uvolňovat i další VOC, například v důsledku zahřívání různých směsí anebo lakování, mimo jiné z epoxidových barev.

V dokumentaci chybí vyhodnocení vlivu VOC na lidské zdraví.

Rovněž z hlediska šíření zápachu, nestačí jen měření amoniaku, ale i dalších zápachajících látek, včetně formaldehydu, jehož pravidelné měření by mělo být opět zavedeno. Z popisu v dokumentaci rovněž vyplývá, že celkové emise formaldehydu ze závodu HP Pelzer v Žatci mohou být podhodnocené, protože nezahrnují s největší pravděpodobností fugitivní emise z přímého větrání provozů.

V dokumentaci chybí údaje o emisích formaldehydu za roky 2017 a 2018, přestože je HP Pelzer hlásil do Integrovaného registru znečišťování (IRZ). Ovšem i podle těchto hlášení nešlo o data opřena o konkrétní měření, ale o informace získané teoretickým výpočtem anebo expertním odhadem, což samozřejmě IRZ připouští, není však zřejmé, zda byly zahrnuty i již zmíněné fugitivní emise.

Měření dle IRZ proběhlo naposledy v roce 2014 (MŽP 2019). Dokumentace by měla také vysvětlit vysoký rozdíl mezi emisemi formaldehydu ohlášenými do IRZ za rok 2008, ve výši 2,5 tůny a jejich následující pokles, aby bylo více jasno o charakteru emisí této významné škodliviny.

Vliv na lidské zdraví

V dokumentaci chybí vyhodnocení zdravotních dopadů emisí formaldehydu a fenolů, ale i dalších VOC, případně bromovaných zpomalovačů hoření a, pokud vznikají, také bromovaných dioxinů, které většinou doprovázejí PBDE jako nezamýšlené vedlejší produkty jejich výroby (Hanari, Kannan et al. 2006, Tadami 2008, Ren, Peng et al. 2011, Altarawneh and Dlugogorski 2013). Žádáme o doplnění.

Riziko havárií

Dokumentace podle našeho soudu podceňuje možnost havarijních stavů, konkrétně například větších požárů a úniků škodlivin během nich.

Předcházení rizika havárií by se mělo předcházet také zavedením sledování chemických látek v krvi pracovníků provozu, protože poměrně nová studie rizik lakoven automobilů a autodílů vyhodnotila jako dvě základní rizika možnost požáru a negativní dopady používaných barviv a dalších chemikálií na lidské zdraví (Thangaraj and Vengateshan 2019), včetně možného snížení pozornosti u personálu pracujícího v lakovnách. Předpokládáme, že pracovníci HP Pelzer mohou být vystaveni působení podobných látek.

Závěr

I z výše uvedených důvodů a v návaznosti na naše připomínky nesouhlasíme se závěrem dokumentace na str. 97: „Zpracovatel předkládané dokumentace nenalezl důvody závažného negativního ovlivnění životního prostředí v důsledku realizace záměru.

Veškeré negativní vlivy, které by záměr mohl přinést, mohou být technicky nebo organizačně zajištěny a eliminovány. Předpokladem je plnění navrhovaných opatření v době přípravy, realizace a provozu záměru,“ ani s jeho pokračováním, „Na základě výše uvedených rozborů je možné konstatovat, že je v silách investora realizovat záměr tak, aby nebyly výrazně negativně ovlivněny antropogenní ani přírodní systémy a celkově životní prostředí v místě záměru a jeho okolí.“

Ochrana před zápachem má být podle odst. 9, § 4 zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší ve znění pozdějších předpisů (MŽP ČR 2017) regulována prováděcím předpisem (vyhláškou) upřesňujícím

Arnika – program Toxické látky a odpady

IČ: 70 94 78 05

DIČ: CZ 70 94 78 05

limity pro pachové látky z jejich zdrojů. I přes neexistující prováděcí předpis by měla být **výroba autodílů vybavena tak, aby zamezila šíření zápachu, a to ze všech částí svého provozu.** Stejný požadavek zahrnovala i vyjádření ČIŽP anebo Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší.

Dokumentace rovněž neposoudila vlivy všech chemických látek používaných v technologických procesech výroby autodílů. Některé z těchto látek jsou hodnocené jako velice nebezpečné z hlediska potenciálních vlivů na lidské zdraví. Žádáme doplnit hodnocení zdravotního rizika o tyto látky. Rovněž by měla obsahovat alespoň stručné zhodnocení chemických látek vstupujících do výrobních procesů, i těch, které během těchto procesů vznikají, a vyhodnocení jejich potenciálních úniků.

Měl by být také doplněn monitoring vlivů provozu na zdraví a životní prostředí, včetně sledování potenciální zátěže vodních ekosystémů řeky Ohře.

Všechny tyto podstatné nedostatky i výše zmíněné mezery by měly být **doplněny v nové dokumentaci EIA.**

S pozdravem za Arniku – program Toxické látky a odpady

RNDr. Jindřich Petrlík, vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika

Použitá literatura:

- Aker, A. M., D. J. Watkins, L. E. Johns, K. K. Ferguson, O. P. Soldin, L. V. Anzalota Del Toro, A. N. Alshwabkeh, J. F. Cordero and J. D. Meeker (2016). "Phenols and parabens in relation to reproductive and thyroid hormones in pregnant women." *Environmental Research* 151: 30-37.
- Altarawneh, M. and B. Z. Dlugogorski (2013). "A Mechanistic and Kinetic Study on the Formation of PBDD/Fs from PBDEs." *Environmental Science & Technology* 47(10): 5118-5127.
- Arnika. (2017, 30/12/2017). "Fenoly." Retrieved 03/02/2020, from <https://arnika.org/fenoly>.
- Burkina, V., G. Zamaratskaia, S. Sakalli, P. T. Giang, V. Kodes, R. Grabic, J. Velisek, J. Turek, J. Kolarova, V. Zlabek and T. Randak (2018). "Complex effects of pollution on fish in major rivers in the Czech Republic." *Ecotoxicology and Environmental Safety* 164: 92-99.
- Gerrard, J. and M. Kandlikar (2007). "Is European end-of-life vehicle legislation living up to expectations? Assessing the impact of the ELV Directive on 'green' innovation and vehicle recovery." *Journal of Cleaner Production* 15(1): 17-27.
- Halářová, J. and L. Mikl (2018). *Vybrané prioritní látky v sedimentech a plaveninách (2013 – 2015)*. ČHMÚ Praha.
- Hanari, N., K. Kannan, M. Y., T. Okazawa, P. R. S. Kodavanti, K. M. Aldous and N. Yamashita (2006). "Occurrence of Polybrominated Biphenyls, Polybrominated Dibenzop-dioxins, and Polybrominated Dibenzofurans as Impurities in Commercial Polybrominated Diphenyl Ether Mixtures " *Environ. Sci. Technol.* 40: 4400-4405.
- IARC (2017). *Agents Classified by the IARC Monographs, Volumes 1–120*. Last update: 27 October 2017. Paris, International Agency for Cancer Research: 36.
- IARC Working Group on the Evaluation of Carcinogenic Risk to Humans (2014). "Trichloroethylene, tetrachloroethylene, and some other chlorinated agents." *IARC Monogr Eval Carcinog Risks Hum* 106: 1-512.
- Ma, J., R. Addink, S. Yun, J. Cheng, W. Wang and K. Kannan (2009). "Polybrominated Dibenzop-dioxins/Dibenzofurans and Polybrominated Diphenyl Ethers in Soil, Vegetation, Workshop-Floor Dust, and Electronic Shredder Residue from an Electronic Waste Recycling Facility and in Soils from a Chemical Industrial Complex in Eastern China." *Environ Sci Technol* 43(19): 7350-7356.
- MŽP. (2019, 30-09-2019). "Integrovaný registr znečišťování. (Integrated Pollutants Releases Register)." Retrieved 12-12-2019, 2019, from <http://www.irz.cz>.
- MŽP ČR (2017). *Zákon o ochraně ovzduší č. 201/2012 Sb. ve znění pozdějších předpisů (Act 201/2012 Coll. on*

Arnika – program Toxické látky a odpady

IČ: 70 94 78 05

DIČ: CZ 70 94 78 05

Protection of Air).

https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/9F4906381B38F7F6C1257A94002EC4A0/%24file/Z%20201_2012.pdf.

Pačesná, D., M. Kašparová and T. Staš (2019). Dokumentace záměru Adler Pelzer Group „Dodatečné povolení areálu HP-Pelzer, Žatec“ podle přílohy č. 4 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Hradec Králové, dp eco-consult: 104.

Petrlík, J., S. Adu-Kumi, J. N. Hogarh, E. Akortia, G. Kuepouo, P. Behnisch, L. Bell and J. DiGangi (2019). Persistent Organic Pollutants (POPs) in Eggs: Report from Africa. Accra - Yaounde - Gothenburg - Prague, IPEN, Arnika - Toxics and Waste Programme, CREPD - Centre de Recherche et d'Éducation pour le Développement: 48.

Redin, L., M. Niinipuu and S. Jansson (2017). "Occurrence of brominated diphenyl ethers, dibenzo-p-dioxins and dibenzofurans in foam materials in scrapped car seats from 1985 to 2012." Waste Management 61: 300-306.

Ren, M., P. a. Peng, Y. Cai, D. Chen, L. Zhou, P. Chen and J. Hu (2011). "PBDD/F impurities in some commercial deca-BDE." Environmental Pollution 159(5): 1375-1380.

Schettler, T., G. Solomon, M. Valenti and A. Huddle (2008). Generace v ohrožení. Reprotoxické látky v životním prostředí. (Český překlad knihy Generations at Risk vydané v roce 2000, rozšířený o české realie). Praha, Arnika - program Toxické látky a odpady, .

Sinkkonen, S., J. Paasivirta, M. Lahtiperä and A. Vattulainen (2004). "Screening of halogenated aromatic compounds in some raw material lots for an aluminium recycling plant." Environment International 30(3): 363-366.

Tadami, Y., Komura, T, Tashiro, Y, Miyazaki, T, Hirai, Y, Sakai, S-I (2008). "Polybrominated dibenzo-p-dioxins and Dibenzofurans (PBDDs/DFs) Released from the Production and Related Facilities of Brominated Flame Retardants." Organohalogen Compounds 70(2008): 2420-2423.

Thangaraj, K. and V. Vengateshan (2019). "Fire and Risk Analysis of Paint Shops of an Automobile Industry." International Journal of Engineering Science and Computing(<http://ijesc.org/>): 22184-22192.

Thijssen, S., W. Schmitt and D. Hilmes (2000). Práškovitá pojivá směs k výrobě vláknovitých roun nebo tvarových dílů z vláknového rouna. Příhlaška vynálezu zveřejnění podle § 31 zákona č. 527/1990 Sb. Ú. p. v. ČR. Česká republika. 1998-4123.

Verschoor, A. H. and L. Reijnders (2000). "Toxics reduction in ten large companies, why and how." Journal of Cleaner Production 8(1): 69-78.

Zhang, L., C. Steinmaus, D. A. Eastmond, X. K. Xin and M. T. Smith (2009). "Formaldehyde exposure and leukemia: A new meta-analysis and potential mechanisms." Mutation Research/Reviews in Mutation Research 681(2): 150-168.